

Basque lidi

To odpovídá Wikipedia kvalitním úrovním, tento článek nebo sekce mohou vyžadovat [očista](#).
Prosím probírejte tento problém na hovorové stránce, nebo nahraďte tuto značku přesnější zprávou.
Nápověda editace je dostupná.

Tento článek byl označený protože **Říjen 2005**.

Basques	
Veškeré obyvatelstvo	7 miliónů (est.)
Oblasti s významnými populacemi	Španělsko – Araba/Álava: 279,000 Bizkaia/Vizcaya: 1,160,000 Gipuzkoa/Guipúzcoa: 684,000 Nafarroa/Navarra: 560,000 Francie: 730,000 (1993) Spojené státy: 57,793 (2000) [1] Argentina: 3,600,000 mít Basque původ (2004, est.) Uruguay: 35,000 mít Basque původ (2004, est.)
Jazyk	Basque monoglots: Nemnoho. Španělské monoglots: 1,525,000 (est.) Francouzské monoglots: 654,000 (est.) Basque + španělský: 600,000 (est.) Basque + francouzský: 76,200 (1991) jiný: ?
Náboženství	Převážně Římský katolík
Příbuzné etnické skupiny	(žádný)

Basques být domorodí lidi, kteří obývají díly jak Španělska tak [Francie](#). Basques, být sám domácí v Navarreovi, být převážně nalezený v oblasti známé jako [Baskicko](#), sestávat ze čtyř

provincií ve Španělsku a tři ve Francii, umístil kolem západního okraje Pyrenees na pobřeží zátoky Biskajského zálivu. Basques je známý v místních jazycích jak:

- *euskaldunak* (“Basque reproduktory”) nebo *euskotarrak* (“etnický Basque lidí”) v Basque
- *vascos* ve španělštině (nebo starší termín *vascongados*, který přísně mluvení platí jen k tomu Basques kdo studovat interně tři Provincias Vascongadas)
- *Basques* ve francouzštině
- *Bascos* v Gasconovi

Tento článek diskutuje o Basques jako národnostní skupina, Basque závod nebo, jak někteří si prohlížejí je, [národ](#), spíše než jiné etnické skupiny studovat interně Basque oblasti. Pokrytí tady historie Basque oblast zaměří se na jak to se týká Basques jak lidi.

Etymologie slova *Basque*

Anglické slovo Basque přijde z francouzštiny *Basque* (prohlásil / koupat se /), který sám přijde z Gascona *Basco* (prohlásil / 'basku /) a španělský *vasco* (prohlásil / 'basko /). Tito, podle pořadí, přijít z latiny *vasco* (prohlásil / wasko /), množný *vascones* (vidět sekci historie dole). [Latina](#) retní-approximant velar / w / typicky se vyvinul do vyjádřeného bilabiálního plosive / b / v Gasconovi a španělský, pravděpodobně pod vlivem Basque a Aquitanian (jazyk vztahoval se k starý Basque a mluvený v [Gascony](#) ve starověku)..

Tam je mnoho hypotéz na možných etymologiích domorodého ethnonym Vascon (es) ale, spolu s nejvíce jiný Basco-Aquitanian domorodá jména, která mají přišla k nám přes římské [historiky](#) a [geographers](#), tyto znalosti zůstanou temné.

Jiné skupiny římského období, které mohlo byly Basque reproduktory byly všechny Aquitanian osoby, skupiny Varduli, Caristii a Autrigones a možná jiný národy souseda jako Cantabrians nebo Illergetes. Ale všichni je, to byla skupina Vascones, to obývalo nejvíce moderní Navarre, spolu s částmi Aragona a La Rioja by byl jeden to propůjčilo jeho jméno tomuto národu, to volají sám jen *Euskaldunak*: ti to mít (nebo mluvit) Basque jazyk (*Euskara*).

Basco-mince roman od 1. a 2. století BC byl nalezený v severu Španělska, nést nápis *barscunes* zapsaný Iberian abeceda. Místo kde oni byli razeni je nejistý ale byl poznán jako [Pamplona](#) nebo Rocafort, oblast kde historici myslí *Vascones* žil.

V moderní Basque, Basques volají sám *euskaldunak*, singulární *euskaldun*, se tvořil od *euskal* - (tj. “Basque (jazyk)”) a - *šedivý* (tj. “jeden kdo má”), tak *euskaldun* doslovně míní Basque reproduktor. To by mělo být si všiml toho ne celý Basques je Basque reproduktory (*euskaldunak*), a ne všichni Basque reproduktory jsou Basque (cizinci, kteří se učili Basque být také *euskaldunak*). To napraví tuto nepříjemnost, [neologismus](#) byl vytvořen v devatenáctém století, slovo *euskotar*, množný *euskotarrak*, který znamená etnický Basque osoba, zda mluvit Basque nebo ne.

Tito Basque formuluje všechny pocházet ze jména Basques použití volat jejich jazyk: *euskara*. Moderní výzkumníci rekonstruovali výslovnost a slovník starověký Basque, a Alfonso Irigoyen navrhuje to slovo *euskara* přijde ze slovesa “říkat” v starověký Basque, který byl vyslovován *enautsi* (moderní Basque *esan*), a od přípony - (*k*) *ara* (“cesta (dělat

něco)). Tak *euskara* by doslovně znamenal “způsob, jak říkat”, “způsob, jak mluvit”. Důkaz této teorie je nalezený ve španělské knize *Compendio Historial* zapsaný 1571 Basque spisovatel Esteban de Garibay, kdo zaznamenal rodné jméno Basque jazyk jak “*enusquera*”. Nicméně, jak se většinou věcmi vztahoval se k Basque historie, tato hypotéza není naprosto jistá.

V devatenáctém století, Basque aktivista nacionalisty Sabino Arana názor, že tam byl originální kořen *euzko* od *eguzkiko* (“slunce” předpokládat sluneční náboženství). Od toho on vytvořil **neologismus** Euzkadi pro jeho domnělé nezávislé Baskicko. Tato teorie je totálně zdiskreditovaná dnes, jen vážná etymologie být od *enautsi* a - (*k*) *ara*, ale neologismus Euzkadi, v uspořádaném hláskování Euskadi, je ještě široce použitý v Basque a španělský.

Historie

Původ Basques

Původ Basque lidi je zahalený tajemstvím. Kterákoliv jejich původy, to je široce věřil, že Basques zabíral jedinou oblast Evropy déle než nějaká jiná identifikovatelná etnická skupina.

Dešifrovací klíče pro časnou historii Basques jsou klasičtí spisovatelé, obzvláště [Strabo](#), kdo v 1. století CE hlásil, že sever současný Navarre a Aragon (oblast bezprostředně východ současného autonomního společenství Baskicka) byl obýván lidmi známý jak *Vascones*. Ačkoli slovo “*Vascones*” je jasně příbuzný modernímu slovu “*Basque*”, my nevíme to určitě jestliže *Vascones* byl opravdu předchůdcové moderní Basques.

Dokonce předpokládat, že *Vascones* byl Basques, prehistorie osob před tím časem je nutně konjekturální. Hlavní teorie v sváru jsou:

- Basques přišel jako součást Indo-evropské stěhování do Evropy, c. 2000 př.n.l.
- Basques přišel daleko dříve, když Cro-Magnon stěhování přemístilo nebo zahrnulo obyvatele *Homo neanderthalensis* populaci

Římské pravidlo

Severozápad Španělska, včetně Basque oblasti, byl nejprve podáván Římany pod [Pompeyem](#) v 1. století BC, ale ne konsolidovaný až do doby císaře [Augustus](#). Looseness římského pravidla dobře slušel Basques, kdo udržel jejich tradiční práva a vedení. Tato chudá oblast byla málo vyvinutá Římany a tam není hodně důkaz Romanization; toto jistě přispělo k přežití oddělený Basque jazyk.

Velká římská přítomnost byla umístěná v posádce Pompaelo (nyní [Pamplona](#)), město založené Pompeyem na jižní straně Pyrenees. Oblast na sever byla podmanil si po zuřivé kampani ve kterém Římané bojovali proti Cantabrians (viz Cantabrian války). Tam jsou archeologické pozůstatky od tohoto období posádek umístěný chránit cesty reklamy všichni podél Ebro řeky a podél římské hráze mezi Asturica a Burdigala.

Basques byl používán Římany střežit jejich říši. Například, jednotka Vardulli byla umístěná na Hadrianově zdi v severu Británie na mnoho let a u některých čas si vydělal titul *fida* (věrný) pro nějakou nyní zapomenutou službu pro císaře. Dokonce dnes, nacionalista Basques

ohlédne se na římské Říši jako ideální čas, prohlašovat, že dokonce ačkoli tam byl ne Basque nezávislost, Basques ještě měl téměř celkovou vnitřní kontrolu. Stejně jako jejich nedostatek vystavení římským posádkám, přežití Basque kultura byla podporovaná skutečností, že Baskicko bylo chudá oblast. To mělo žádné nepoužívané cropland, které mohly být urovnaly římské kolonisty a to mělo nemnoho druhů zboží, které by zaujaly Římany. Jen malé množství římských obchodníků by mělo přijít tam. Tato izolace je žádná pochybnost co připustilo Basque přežít a ne být přemožen latinou jak jiné jazyky byly.

Středověk

Historie Baskicka ztmavne, nicméně, s příchodem germánských národů a pádu římské říše. Spíše než být izolovaná oblast v centru velké říše, Basques byl umístěn na hranici mezitím warring Visigothic a Frankish království. Baskicko stalo se strategicky důležitým územím požadovaný oběma stranami.

Současně, Basques ztratil jejich životní styl, který byl závislý na obchodě s římskou Říší. Tyto dvě změny přeměnily Basques od bytí jednoho z nejvíce poslušných osob v Evropě do skupiny oddaných bojovníků usilujících o přežití. An důležitý Basque král přibližně tento čas byl Iñigo Arista (Iñigo (Eneko) dub) (c.781 – 852) nejprve King Pamplona. Tam jsou rozptýlené zprávy od tohoto období předpokládal Basque banditi (v latině, *bagaudae*) v [Aquitaine](#) a Španělsko krást ty věci který oni byli schopní k obchodu pro. Většina konfrontací s Basques byla, nicméně, podněcoval nečleny. Oba Franks a Visigoths poslal armády přes Baskicko opakovaně.

Drsný Basque území je ideální pro organizované lupičství a to není překvapující, že Basques mohl ještě přežít přes despotické sousedy. Jen jak v každém čase perzekuce v jejich historii, Basques prostě se stěhoval do kopců a držel venku, než hrozba šla.

Basques také dokázal během tohoto období to přes nedostatek ústředního úřadu, oni mohli chránit jejich vlast, když potřeba vyvstala. Po Charlemagne Franks napadl severní Španělsko, oni vrátili se domů a *na cestě* drancoval Baskicko. Basques, nicméně, zachytil Frankish armádu zatímco to udělalo jeho cestu přes průsmyk. Přes chudé ozbrojení a méně bojovníků Basques zničil hodně Frankish síly. Bitva Roncesvalles povolení byla jediná hlavní porážka Charlemagne trpěl v jeho dlouhé kariéře. Tyto události byly zvětšeny ve francouzštině-jazyk *Chanson de Roland* (Píseň Rolanda), důležitý kus středověké poezie.

Basques podobně nemobilizoval proti [islámským](#) útočníkům kdo, jen nemnoho roků dříve, chytil většinu Iberian poloostrova. Ačkoli křesťané, Basques se nebránil muslimské záloze; to bylo zastaveno jen Frankish vojáky v [Poitiers](#). Pozdnější, křesťanské království Pamplona (pozdnější [království Navarrea](#)) a krátkotrvající muslimské království Banu-Qasi Muladis (domorodý konvertuje), s jeho kapitálem v Tudela, měla aliance s křížem-manželství. Nicméně. Basques přece přijímal část [Reconquista](#). Země hranice Alava byla zabezpečena a sousední království volala Basques kolonizovat nová území, hlavně v Le Rioja a díly Kastilie. Na jednom místě, království Navarrea se prodlužovalo southwards za [Ebro](#) řekou. V pozdnější době, Basque námořníci měli zúčastnit se v námořních bitvách kastilského dobytí Andalusia.

Většina ze západní části současného Baskicka (Guipúzcoa, Vizcaya a Álava) se stál z času na čas díl království Navarrea nebo království [Kastilie](#), v každém případě tak dlouho jak král sliboval poslušnost k jejich místním právům nebo *fueros*.

Basques začal lovit velryby v zátocí Biskajského zálivu jak brzy jako [9. století](#). Přinejmenším šest Basque města včlenila velryby nebo whaling do jejich erbu.

Během pozdního středověku, Basque města byla rozdělena ve srážkách mezi rodiny, později polarizovaný ve dvou skupinách (Agramont a Beaumont v Navarreovi, Oñaz a Gamboa v Biskajském zálivu), divize podobná časnějšímu Italovi Guelphs a Ghibellines.

Místní šlechta stavěla towerhouses, který mít protože been zbouraný ohni a královské výnosy.

Od renesanční éry do devatenáctém století

Gernika dub je symbol Basque svobody.

Jak [středověk](#) přišel do konce, Basque země přišly být rozdělen mezi Francii a Španělsko. Nejvíce Basque populace skončila ve Španělsku, situace který přetrvává k tomuto dni. Navarrese a Basques od Guipúzcoa, Vizcaya a Álava byl schopný držet velkou míru samosprávy jejich provincií ve Španělsku a Francii, fungovat prakticky jako oddělený národ-státy: *fueros* dával každého Basque provincie oddělit místní práva, daně a soudy. Basques, porce pod španělskou vlajkou, byli proslulí námořníci, a u konce [16. století](#), učil holandské námořníky jak používat harpunu pro [whaling](#). Španělské lodě s mnoho Basque námořníci byli někteří ti první Evropané k dosahové North Americe a mnoho brzy evropských osadníků v Kanadě a Spojených státech bylo Basque původ.

Protestantská [reformace](#) dělala některé nájezdy, podporovaný Jeanne d'Albret, královna Lowera Navarre. V 16. století, kolem Bayonne, Basque-[buržoazie](#) mluvení přiměla tisk Basque-knihy jazyka, většinou s křesťanskými tématy. Protestantismus byl nicméně perzekuovaný španělským průzkumem, a, na severovýchodě, protestantský Navarrese král přeměnil na římský katolicismus a se stal králem Henrym IV Francie.

Samospráva severní Basque provincie přišly do konce s francouzskou revolucí, který centralizoval vládu a rušil všechny různé místní výsady uznaly [ancien régime](#). Nějaký Basques byl tlačěn k kontrarevolučním pozicím, zatímco jiní aktivně účastnili se, dokonce psát Basque ústavní projekt Basque revolucionář Garat. To přineslo Baskicko k válce

konvence (1793), se všemi Basque území být nominálně francouzština na nějaký čas. Pozdější na, když napoleonská armáda napadla Španělsko, to mělo téměř žádná potíž v udržování southern Basque provincie loajální vůči držiteli a jižní Baskicko byli poslední část Španělska drženého francouzštinou protože tohoto nedostatku odporu (viz bitva Vitorie). To všichni skončili srpnem 31, 1813 spálení San Sebastian;

Politické Španělsko v 1854, po první Carlist válce

Ve Španělsku, s nějakou ironií, přes různé občanské války 19. století *fueros* byl podpořen tradicionalistou a nominálně absolutistický Carlists a protilehlý vítěznými ústavními silami. Southern Basque provincie a Navarre tvořil páteř (Carlist) sociálních otřesů, který snažil se dávat korunu Španělska k dědici po meči Carlos (a, pozdější, k dědicům jeho linky), kdo slíbil obhajovat Basque foral System.

Se obávat, že dolů moderní liberál uniformizing ústavy oni by ztratili jejich samosprávu nebo *Fueros*, Španělský Basques pozoruhodně vstoupil do tradicionalistické armády, který byl většinou placen provinčními vládami Basque provincie. Síly Isabeline armády na druhé straně měly zásadní účastnictví Britů (jehož irská legie (*Tercio*) byl prakticky zničen Basques na bitvě Oriamendi), francouzský (také s důležitou alžírskou legií), a legie portugalské a ty vlády podpírají proti Basques. Během první Carlist války jak rozdílů mezi papežský (oficiální) a Navarrese (Basque základ) strany uvnitř Carlist rebelantské skupiny rostly, latter podepsal příměří který zahrnoval slib Španěly udržování Basque samospráva. Jako toto slib nebyl dokonalý úplně, tam byl další sociální otřes, druhá Carlist válka, který skončil podobnou cestou. Nakonec, Basque provincie a Navarre ztratil většinu z jejich autonomní síly ale zachovanou kontrolu přes fiskální práva a sbírky se Leyem Paccionada, síla oni ještě udrží v moderním denním Španělsku ve formě fiskální *conciertos* s vládními koalicemi v Madridu.

Tak stejné války, které přinesly poměrnou svobodu k většině ze Španělska rušily nejvíce (ale ne všichni) tradičních svobod Basques. Nicméně, Španělsko Basque provincie udržely nejširší samosprávu v poloostrovním Španělsku, ale daleko méně než oni měli předtím zkušený.

Nicméně, záloha španělského celního úřadu od Basque okraje k okraji francouzštiny tvořily nový chráněný trh ve Španělsku pro incipient Basque průmysl.

- Braudel, Fernand, *Pohled světa*, 1984

Moderní historie

Nové trhy podněcovaly nahrazení starých propracuje se moderními vysokými pec, to zpracovalo místní železnou rudu místo toho, aby poslal to Británii. Dolování a železářský průmysl vyžadovali pracovníky, nejprve mezi Basque rolníci, pozdější od obklopení Navarre, Kastilie, Rioja, a dál pryč v Galicioví a Andalusia. Hrozné podmínky těchto

pracovníků (Biskajský záliv měl jeden z nejvyšších mír úmrtnosti v Evropě) pobízel rozšiřování leftist ideologie.

Konec 19. století osvědčil vzhled nový [Basque nacionalismus](#), který šel se založením Basque nacionalistická strana (EAJ-PNV), ve kterém křesťanovi-demokratické nápady byly smíšené s rasismem proti španělským přistěhovaleckým dělníkům kdo byl viděn jak překrucovat čistotu mýtický Basque závod. Strana požádala o nezávislost nebo přinejmenším samospráva.

V [1931](#) Španělsku se stál Republic a brzy [Katalánsko](#) (příští většina etnicky zřetelné oblasti uvnitř Španělska, také se silným nezávislostním hnutím) byla daná samospráva. Nicméně, Basques měl k vyčkávání, než [španělská občanská válka](#) byla už dolů způsob, jak být udělit stejná práva.

Basques bojoval na obou stranách ve španělské občanské válce, s Basque nacionalisté a leftists od Biskajského zálivu a Guipúzcoa susedit s Second španělskou republikou a Navarrese Carlists vedlejší kolejí s General [Francisco Franco](#) je síly povstalce (kdo byl znám ve zbytku Španělska jak “Nacionales” — doslovně “Nationals”, obvykle taval v angličtině jak “nacionalisté” — velmi klamná fráze v Basque požadavky). Dnes, někteří Basque nacionalisté prohlašují, že španělská občanská válka byla válka Španělska proti Basques, přesto, že tam má been Basques na obou stranách. Není tam žádná otázka, ačkoli, že jeden z největších zvěstev této války byl bombardovat Guernica, tradiční Biscayne kapitál, letadly Němce. Hodně z města byl zničen a skvělá dohoda Basque historie byla vymazána.

V [1937](#), zhruba uprostřed přes válku, vojska autonomní Basque vláda se vzdala v Santoña ke spojencům Itala General Franco na podmínce to Basque těžký průmysl a ekonomika byli vlevo nedotčení, začínat jeden z nejtvrdějších období Basque historie ve Španělsku. Pro mnoho leftists ve Španělsku tato událost je známa jak *Zrada Santoña*, tolik Basque vojáci byli prominuti jít do Francoist armády ve zbytku severní přední strany.

Po válce, Franco začal věnovanou snahu sloučit Španělsko jako jednotný [národ-stát](#). Francův vládní systém zavedl hrozný zákony proti všem španělským menšinám, ne nejméně Basques, v úsilí potlačit jejich kultury a jazyky. Zvažovat Biskajský záliv a Guipúzcoa jako “provincie zrádce”, on zrušil pozůstatky jejich samosprávy, ale Navarre a Alava udržoval malé místní policie a někteří zdaní samosprávu.

Reakce proti těmto akcím vytvořila násilný Basque separatistické hnutí. Ozbrojená skupina zodpovědná za většinu útoků je známá jako Euskadi Ta Askatasuna (ETA), minit “Basque přistát a Liberty”. Francova smrt a konec jeho režimu viděli zastavení potlačování a vytvoření autonomní Basque oblast ve Španělsku, ale ne zastavení násilí separatisty, který jak [2005](#) skončil přes 800 smrtí v zasahování 30 roků. Mezi 1979 a 1983, Baskicko a obklopení území byli udělit rozsáhlou autonomii španělskou vládou. Tato samospráva zahrnuje volený parlament, policie nutí, vzdělávací systém, daňová soustava, etc.

Navarre byl nabídl příležitost se připojit k autonomnímu Baskicku, ale si vybral stav oddělené autonomní oblasti.

Basque diaspora

Basque [diaspora](#) je jméno dané popisovat rozptylování Basque lidé po celém světě. Basques nemá nezávislou zemi k hovoru jejich vlastní, bytí rozdělené mezi [Španělsko](#) a francouzštinu

říká. Mnoho Basques opustil [Baskicko](#) pro jiné části zeměkoule pro ekonomické nebo politické důvody.

Velké množství Basques přistěhovali se do Argentiny, [Chile](#), [Mexiko](#) a Spojené státy. Ve všech těchto zemích místa byla jmenována po Basque jména takový jak nový Biskajský záliv, nyní [Durango](#) v Mexiku a Durango a [Biscayne zátoka](#) ve Spojených státech. V Mexiku většina skupin se soustředilo v [Monterrey](#) oblasti a oblasti Durango.

Cíl většiny Basque emigranti byli [Argentina](#), s Basque kultivovat přispívání hodně k Argentina kultuře. Tam být Basque kulturní střediska ve většině rozlehlých městech, také jak *pelota* dvory a Basque jazykové školy. Mnoho míst bylo dané Basque jména, včetně hlavního mezinárodního letiště, *Ezeiza*. Několik argentinstí prezidenti byli Basque generace, včetně Irigoyen, Aramburu a Urquiza, se nezmínit o ostatních číslech, pozoruhodně [Eva Perón](#) a [Che Guevara](#). Tam být odhadoval 15,000 příjmení v Argentině Basque generace.

Chile také přijímal mnoho Basque emigranti. Například, [Augusto Pinochet](#) je Basque generace (přes první příjmení jeho matky, Ugarte).

Největší společenství Basques v severní Americe existuje v větší [Boise, Idaho](#), oblast. Boise je doma k Basque muzeum a kulturní centrum. Oblast kolem centra zahrnuje paletu obchodů a restaurací představovat Basque kultura v takzvaný “Basque blok” a hostitelé města velký Basque festival známý jako Jaialdi každý pět roků. Aktuální starosta Boisea, David H. Bieter, je Basque. Další rozsáhlé společenství Basques bydlit v centrálním údolí Kalifornie, primárně ve městě Bakersfield. V Bakersfield tam být několik Basque restaurace a Basque chodba, který každoročně drží majora Basque piknik. Mnoho časných přistěhovalců šlo do Bakersfield pro zemědělský a ovce hnát příležitosti. Reno, [Nevada](#), domov Basque oddělení studií u univerzity Nevady, také má významný Basque populace. Jiná oblast je v hluboce Texasu jihu podél Rio Grande řeky. Oblast obklopovat Rio Grande řeku blízko aktuálního Texas Starr kraje, Zapata kraje a kraje Hidalga stejně jako oblasti uvnitř mexických stavů Nuevo Leon a [Tamaulipas](#), španělská příjmení Basque generace se ukázat jako španělští zemní Grant vlastníci v historických dokumentech. Většina z těchto grantů byla užitá na farmaření a zemědělství v hodně stejný ovce cesty hnát byl používán v Basque přistát. Tento díl Texasu honosí některé ty největší farmy v Texasu dnes.

Někteří těchto příjmení, takový jako příjmení Garza, se ukázat v mnoha politických tajných hlasováních stejně jako držení vysoká místa v politice. Jeden z nejbohatějších rodin na světě a Mexika nese toto Basque příjmení. Jedno město s Basque jméno v Mexiku, San Pedro Garza García, má nejvyšší příjem na capita ve všech latinské Ameriky a [Mexiko](#). V [Karibiku](#), Basque potomci existují v kopcích Esperón v provincii Habana, kde mnoho původně usadil se během španělského koloniálního období.

Geografie a distribuce

Proud autonomní Basque oblast Španělska, známý jak “*Euskadi*” v Basque, “*País Vasco*” ve španělštině, “*Platí Basque*” ve francouzštině a “Baskicku” v angličtině, je složen ze tří provincií nebo území: Araba/[Álava](#), Bizkaia/Vizcaya a [Gipuzkoa](#)/Guipúzcoa (v každém případě, toto je Basque jméno následované španělským jménem). Tam je 2,123,000 živobytí osob v Baskicku: Araba, 279,000; Bizkaia, 1,160,000; a Gipuzkoa, 684,000. Nejvíce důležitá města jsou: Bilbo/[Bilbao](#) (v Bizkaia), [Donostia](#)/San Sebastián (v Gipuzkoa) a Gasteiz/Vitoria (v Araba). Oba Basque a španělský jsou oficiální jazyky. Znalost španělštiny je prakticky

univerzální; 27 procent lidí mluví Basque jazyk, ale toto číslo zvětší se poprvé v mnoha stoletích, kvůli oficiální podpoře a populárnímu soucitu.

Tam je také značný Basque cit mezi populací přilehlého španělského autonomního společenství a provincii Navarrea, a v blízkých dílech Francie — vidět [Baskicko](#) pro další informace. Tam je přinejmenším někteří etnický Basque přítomnost v mnohých zemích Americas, včetně [Bolívie](#), [Mexiko](#), [Argentina](#), [Chile](#), Ecuador, [Peru](#), [Uruguay](#), [Venezuela](#) a komunita v Idahu, východní [Nevada](#), [Texas](#) jihu, a skrz Kalifornii kdo nejprve přešel k ovcím stáda.

Politické konflikty

Jazyk

Jak španělština tak francouzské vlády mají, občas, pokusil se potlačit Basque lingvistická a kulturní identita. Francouzská republika, typický představitel národa-stát, mít dlouhou historii se pokoušet o kompletní kulturní absorpci skupin etnické menšiny. Španělsko má, u většiny důvodů k jeho historii, udělil nějaký titul [lingvistický](#), kulturní, a vyrovnat politickou autonomii k jeho Basques, ale pod režimem Francisca Franca španělská vláda obrátila zálohy Basque nacionalismus, jak to bojovalo v protější straně španělské občanské války: kulturní činnost v Basque byl omezený na folkloric záležitosti a katolický kostel.

Dnes, Baskicko uvnitř Španělska užije si rozsáhlý kulturní a politická samospráva. Mnoho škol v náboženství používá Basque jako primární jazyk vzdělání. Podle BBC “přes 90 % Basque děti jsou nyní přijaty v Basque-jazykové školy”. Nicméně, v Navarreovi, Basque byl deklaroval ohrožený jazyk, od konzervativní vlády *Unión del Pueblo Navarro* oponuje Basque nacionalismus a symboly Basqueness, upozorňovat na Navarreovu vlastní samosprávu.^[1]

Podpora Basque vyvolal protesty ti kdo se obávat, že jednojazyčné španělské reproduktory mohly být opuštěny jako druhořadí občané. Španělština je dnes podstatná pro každodenní život, ačkoli.

Politický stav a násilí

[Basque nacionalismus](#) prosil o větší sílu Basque instituce. Někteří Basque nacionalisté prohlašují, že Baskicko má právo na sebeurčení, včetně eventuální [nezávislosti](#). Touha po nezávislosti je zvláště obyčejná mezi leftist Basque nacionalisté. Právo na sebeurčení bylo prohlášeno Basque parlament. Protože [self-determination](#) je neuznaný ve španělské ústavě 1978, mnoho Basques se zdržoval nebo hlasoval proti v referendu prosince 6 toho roku. Nicméně to bylo schváleno většinou u Španělska, Navarrese a Basque úrovně, a odvozené autonomní vládní systémy pro Baskicko a Navarre byl schválen ve pozdějších referendech příslušnými populacemi.

Dětská oběť ETA má 1987 Hipercor bombového útoku.

Basque nacionalistická aktivita má násilný tvar v *Euskadi Ta Askatasuna* (ETA) který se objevil v roce 1968, ozbrojená organizace, která používá vraždu, bomby a únosy proti čemu oni drží jako “španělské zájmy”. ETA byl zodpovědný pro více než jeden tisíc zabíjení jak armády tak osobností politika, ale také stovek civilistů. Jeden z ETA je většina smrtelných útoků nastalo v roce 1987, když bomba zasazená ve Hipercor supermarketu v Barcelona zabila 17 lidí, zahrnovat několik dětí. ETA je považován za teroristickou organizaci oba Evropská unie a sjednocené stavy Ameriky.

V boji proti ETA, španělské vládě a dvorech brali míry včetně:

- Zákaz volební koalice HB-Batasuna v roce 2002 (a postupné koalice) stejně jako jiné politické organizace sdílet cíle a prostředky se ETA. Jeden z Batasuna parliamentarians, Josu Ternera, byl zodpovědný za zabíjení dvanácti policie v roce 1986 v Madrid bombovém útoku. Ternera byl nikdy souzen a od roku 2002 on byl zešíroka protože on má nevyřešené poměry se španělskou spravedlností.
- Uzavření *Egunkaria* noviny v roce 2003. Několik jiné publikace a organizace také spojovali k ETA byli zakázáni, takový jako noviny nacionalisty *Egin* a rozhlasová stanice *Egin Irratia*. Noviny *Berria* a *Gara* vzali jejich výklenky.

Holka

V 70-tých letech, parašutista-policejní sbory bojovaly proti ETA. Od 1983 k 1987, španělský stát financoval a řídil holku, který byl pravicová polovojenská síla, která zaútočila a zabila Basque aktivisté příbuzní Batasuna a ETA v jak Španělsku tak Francii. Holka zavražděná přes 23 aktivistů a ETA teroristi. V 90-tých letech několik vysoce-vyšetřování profilu byla řízena ve Španělsku, který vedl k imprisonment vysoké policie úředníci a předchozí vláda slouží. Tam je důkaz navrhnout, že kontrola nad holkou šla do nejvyšších úrovní uvnitř španělské státní vlády.

Kultura

Tam jsou zajímavé společenské rozdíly mezi Basques a jejich sousedé. Basque lidé mají neobvykle blízkou přílohu s jejich domovy. Domov osoby je jejich rodina v Baskicku. Dokonce jestliže jeden ještě nežije tam a má ne po generace Basque rodina je ještě známá domem ve kterém to jednou žilo. Obyčejný Basque příjmení mohla se překládat jako “vrchol kopce”, nebo “řekou” všichni vztahovat se k umístění jejich domova předků. Toto je zajímavý důkaz pro rozvažování Basques být jediní lidé, kteří vždy měli fixovaný a stabilní příbytek.

Ačkoli matriarchality byl někdy připsaný k Basque společnost, dnes to vypadá jasné, že vlastně známá známá struktura je patrilinear, být horní poloha daná otci, jak v kulturách souseda. Přesto tam jsou někteří náznaky, že toto mohlo vždy nebyli ta cesta. Také to musí být říkal, že sociální pozice žen vždy byla poněkud lepší než v zemích souseda.

Fueros na dědičnosti favorizoval jednotu zděděné země (na rozdíl od galicijského minifundia) tak, než Industrial stárne, chudý Basques (obvykle mladší synové) emigroval do zbytku Španělska nebo Francie a Americas. Svatý Francis Xavier a [Conquistadores](#) jako klusat de Aguirre byl Basque.

Přes ETA a krize těžkých průmyslů, Basques dělal pozoruhodně dobře v posledních letech, vynoření od perzekuce během Franco vládního systému se silným a zářivým jazykem a kultuře. Poprvé ve stoletích, Basque jazyk je rozšiřující se geograficky vedl o velká zvyšování hlavních městských center Pamplona, Bilbao, a Bayonne, kde jediný před nemnoha dekádami Basque jazyk měl všechny ale mizel. Legislativa a hojně veřejné prostředky pomáhali tomuto zvýšení. Založení dvojjazyčný a většinou Basque učení vedlo ke sporné palbě těch učitelů, kteří nemohli dosáhnout požadovaného příkazu Basque jazyk.

Otevření nového Guggenheim muzea v Bilbao je široce viděno jako symbol lingvistické a kulturní obnovy.

Twentieth-rych století Basque kultura je jev gastronomic společnosti (*txoko*, “roh” v Biskajském zálivu), kluby jídla kde muži shromáždí se ke kuchaři a pochutnají si na jejich vlastním jídle. Až do nedávné doby, ženy byly jen povolený jeden den v roku.

Jazyk

Jak [2005](#), doslova celý Basques mluví dominantním jazykem jejich příslušných zemí. Vedle španělštiny nebo francouzštiny, o čtvrti Basques mluvit Basque, jazyk který má zatím být klasifikovaný do jazykové rodiny.

Basque jazyk je tak jazyk izolovat, ačkoli španělský jazyk velmi ovlivňoval to, zvláště v souboru samohlásky. Alternativní teorie říká, že to bylo vlastně Basque je zjednodušená [samohláska](#) soubor, který ovlivňoval vývoj španělštiny od vulgární latiny.

Tento jedinečný a izolovaný jazyk přitahoval zájem nemnoho lingvistů zkoušejících objevit jeho historii a původ.

První čas, který my najdeme Basque v písmu je pozdní střed stárne, který není, nicméně, důkaz jejich pozdního příchodu, pro Basques byl už velmi dobře ustavený tímto bodem. Kolem stejného času a místa, Castilian a Navarrese-Aragonese románské jazyky začnou rozlišovat od Medieval latiny.

Náboženství

Nejvíce Basques je římský katolíci. V devatenáctém století a studně do dvacátý, Basques jako skupina zůstal pozoruhodně oddaný a churchgoing. V uplynulých letech docházka do kostela odpadávala, jak ve většině ze západní Evropy. Region byl zdroj misionářů jako Francis Xavier a Michel Garicoïts. Ignatius Loyola, zakladatel společnosti Jesuse, byl Basque.

Kapusta protestantismu v kontinentálním Baskicku produkovala první překlad nového zákona do Basque Joannes Leyçarraga. Po králi Navarre konvertoval ke katolicismu být král Francie, protestantismus téměř mizel.

Bayonne myslel si židovská komunita skládala hlavně Sephardi Židů uprchnout ze Španělska a portugalských průzkumů.

Pre-křesťanské náboženství a bájesloví

Tam je silný důkaz předchozího náboženství, přemýšlel v nesčíslných legendách a některých trvalých tradicích. Tento pre-křesťanské náboženství bylo zřejmě zaměřeno na nadřazeného ženského [džina](#): Mari. Její choť Sugaar také vypadá, že má nějaký význam. Tento pár [chthonic](#) vypadat, že nese nadřazenou etickou sílu a také síla vytvoření a ničení. To říkalo, že když oni se shromáždili ve vysokých jeskyních posvátných vrcholů, oni plodili bouře. Tato setkání typicky se stal na nocích pátku, dni historického akelarre nebo [coven](#). Mari byla řekl, aby bydlel v hoře Anbotoko, periodicky ona procházela přes oblohy jako jasné světlo dosáhnout jejího jiného domova u hory Txindoki.

Další bohosloví vypadá, že je Urtzi (také *Ost*, *Ortzi*: obloha) ale to zdá se k byli importováni, jak legendy nemluví o něm. Přesto jeho jméno se objeví v pracovních dnech, jménech měsíců a meteorologických událostech. Ve středověkých časech, Aymeric Picaud, francouzský poutník, psal o Basques, říkat: *et Deus vocant Urcia* ("a oni identifikují boha jako Urci-#rquote; - bytí Basque jmenovaný nebo suffixed článek).

Tam je také *Anbotoko Mari*, bohyně jehož činnosti ovlivnily počasí. Podle jedné tradice, ona cestovala každý sedm roků mezi jeskyní na hoře Anbotoko a jeden na další hoře (příběhy se mění); počasí by bylo mokré, když ona byla v Anbotoko, suchý když ona byla v Aloña, nebo Supelegor, nebo Gorbea. To jde těžko říkat jak starý tato legenda je; přes elementy pohana, jeden z jejích jmen, *Mari Urraca*, přivazuje ji k možná historické Navarrese princezně 11. a [12. století](#) a jiné legendy dají jí bratra nebo bratrance, který byl římský katolický kněz.

Legendy také mluví o mnoho a hojně džini, jako *jentilak* (ekvivalent k obrům), *lamiak* (ekvivalent k vilám), *mairuak* (stavitelé cromlechs nebo kamenných kruhů, doslovně [Moors](#)), *iratxoak* (skřítky), *sorginak* ([čarodějnice](#), kněžka Mari), etc. Basajaun je Basque verze divokého muže. Tam je [podvodník](#) pojmenovaný *San Martin Txiki* ("St Martin Lesser"). To bylo ukázané to někteří těchto příběhů vstoupili Basque kultura v nedávných století nebo jako součást Romana *superstitio*. To je nejasné zda [neolitické](#) kamenné struktury volaly [dolmens](#) mají náboženský význam nebo byl vyrůstal do zvířat domu nebo klidových pastýřů. Některé ty dolmens a cromlechs jsou porce pohřebišť také jako ukazovatelé okraje.

jentilak (' Obři), na druhé straně, být legendární lidi který vysvětlí zmizení lidí Stone věkové kultury, která žila ve vysokých zemích a s žádnou znalostí železa. Mnoho legend o nich říká, že oni byli větší a vyšší, s velkým vlivem, ale byl přemístěn *ferrons*, nebo pracovníci

ironworks sléváren, až do jejich úhrnu vyblednout-ven. Oni byli pohané ale jeden z nich, Olentzero, přijal křesťanství a se stal druhem Basque [Santa Claus](#). Oni dali jméno několika toponyms, jak *Jentilbaratza*.

Sporty

[Liverpool FC](#) s hrát midfielder [Xabi Alonso](#)

Tento obraz má nejistý autorskoprávní status a je nevyřešené vymazání. Vy můžete [poznámka](#) na odstranění.

Baskicko také přispělo mnoha velkými sportovci, primárně ve fotbale ([fotbal](#)), cyklovat, jai-alai, a rugby.

Hlavní sport v Baskicku, jak ve zbytku Španělska a Francii, je fotbal. Týmy vrcholu [Athletic Bilbao](#), [skutečný Sociedad](#), Osasuna a Alavés být příslušenství ve španělském národním spolku. Athletic Bilbao má politiku najímání jen Basque hráči, nebo hráči, kteří rostli a cvičili se v Basque kluby nižších kategorií. Tato politika byla aplikovaná s ohebností proměnné.

Cyklování jako sport je velmi populární v Baskicku. Závody cyklování často vidí Basque ovívá lemování silnic nosit oranžádu, korporální barva telco Euskaltel, razit termín *oranžová tlačenice* během pyrenejských fází [Tour de France](#). Samozřejmě, toto nemá být mylné s pomerančem fanoušků od Nizozemska.

Navarrese cyklista Miguel Induráin (nyní vysloužilý) byl první vyhrát [Tour de France](#) pět nepřetržitých časů, a také vyhrál žiro d'Italia a [světové mistrovství v cyklistice](#) v kázní individuální časové kontroly. Kolega Basque cyklista Abraham Olano vyhrál [Vuelta España](#) a světové mistrovství v cyklistice.

Euskaltel-Euskadi cyklistické družstvo je komerční tým, ale také pracuje jako neoficiální Basque národní družstvo a je částečně financován Basque vlada. Oni ukážou se jako silný contender v Tour de France, s jezdcí takový jako Iban Mayo, Haimar Zubeldia a David Etxebarria vedení útoku.

Ve Francii, rugby (obzvláště [rugby odbor](#)) je další oblíbený sport s Basque komunita. V [Biarritz](#), místní klub je Biarritz Olympique platí Basque, jméno se odkazovat na klub Basque dědictví. Oni nosí červenou, bílou a zelenou a podporovatelé jsou známí vlně Basque vlajka v hledišti. Oni také rozpoznají 16 ostatních klubů jak "Basque-přátelský". Nejslavnější Biarritz a Basque hráč je legendární francouzský obránce Serge Blanco, jehož matka byla Basque.

Michel Celaya řídil oba Biarritz a Francie. Francouzské číslo 8 Imanol Harinordoquy, současně bojovat s problémy zranění, je také Biarritz a Basque hráč.

Aviron Bayonnais je další špičkový klub s *někteří* Basque vázanky, ale Biarritz je zdaleka nejprominentnější.

Pelota a Jai Alai je Basque verze evropské herní rodiny, která zahrnuje [skutečný tenis](#) a tykve. Basque hráči, hrát pro jeden Španělsko nebo francouzské týmy, ovládat mezinárodní konkurence.

Horolezectví je zvýhodněné hornatým charakterem Basque terén a nearness Pyrenees. Juanito Oiarzabal (od Vitorie), drží světový rekord pro množství lezení nad 8,000 metry s 21.

Jeden z špičkových košíkových klubů v Evropě, TAU Baskonia, je lokalizován v Basque město Vitoria/Gasteiz.

V uplynulých letech [surfování](#) přijalo kořen Basque břehy v zášti chladných Atlantik vod, a [Mundaka](#) a [Biarritz](#) stal se body na světě surfovat po obvodu.

Tradiční Basque sporty

Tam být několik sportů pocházelo Basques od každodenních prací. Těžcí pracovníci byli napadáni a se vsadí se umístil na nich. Příklady jsou:

- *trainera* (veslové lodní) regaty: od veslování rybářů k trhu s jejich chytem.
- *sokatira*: tahanice.
- *harri jasoketa*: stonelifting, od prací kamenolomu.
- *aizkolaritza* a *trontzalaritza*: hackerství stromu a řezání žurnálu.
- *segalaritza*: tráva scytheing.
- *dema* nebo obtahování bloku užitkového kamene, od stavebních prací:
 - *idi probak* se páry volů.
 - *asto probak* s osly.
 - *probak zaldi* s koňmi.
 - *gizon probak* se páry sportovců.
 - Od 2000, v Valleovi de Trápaga-Trapagaran, Vizcaya, hlemýžďi jsou bytí soutěžilo u obtahování kamene. Tyto zápasy napodobují některé rysy tradičních sportů (jako tvar a obrazy kamenů) ale postrádají lidský fyzický zásah (lidské úsilí je důležité v přehlídkách s voly, koních a oslech).
- soutěže pasteveckého psa.
- *erute txinga*: přepravování váh, jeden z každé ruky, reprezentovat kanystry mléka.
- beran bojuje.
- *zipota*, francouzština Basque bojové umění, podobný savate.
- *barrenador* soutěže: cvičit bloky užitkového kamene s kovovou tyčí, jediný v bývalých důlních oblastech západu Biskajský záliv.

Světově proslulá série býků (nebo encierro) v [Pamplona](#) fiestách *Sanfermines* začínal jako doprava býků k prstenu. Bullfights je také populární v Baskicku v zášti unsuitability terénu pro zvedání býka a nedostatek místních [matadors](#).

Institute

Zatímco není tam žádná nezávislá osoba Basque stát, Španělsko je autonomní společenství Baskicka, smířil se provincií Araba/Álava, Bizkaia/Vizcaya a Gipuzkoa/Guipúzcoa, je primárně Basque povahově a má velké množství samosprávy. Podobné poznámky platí o španělském autonomním společenství Nafarroa/Navarra.

Politická strana EAJ/PNV - “*Eusko Alderdi Jeltzalea*” v Euskara, “*Partido Nacionalista Vasco*” ve španělštině, “Basque nacionalistická strana” v angličtině je průměrná nacionalistická politická strana od Basque oblast Španělska.

Politická strana Batasuna (“jednota”), umístěný hlavně ve Španělsku ale s francouzskou přítomností, je obecně dovolil si být sdružil se s ozbrojený Basque separatista seskupit [ETA](#). V březnu 2003, Batasuna byl trvale zakázán ve Španělsku prostředky ke kontroverznímu zákonu schválenému španělským parlamentem pro kontrolu nad politickými stranami, které podporují terorismus (to nemělo zpětný efekt. Nicméně, to bylo rychle vyhostil jak to poskytl důkaz).

Socialistická strana Baskicka je zakázaná organizace PSOE. Dolování a průmyslové oblasti Biskajského zálivu byli jeden z míst narození španělského socialismu.

Nejčasnější univerzita v Baskicku byla univerzita Oñate, založený 1540 v Hernani a stěhoval se do Oñate v [1548](#). To trvalo v různých formách dokud ne [1901](#). [2] v [1868](#) tam bylo neúspěšné úsilí založit Basque-Navarrese univerzita, mařený nepřátelstvím španělské ústřední vlády. Jezuité založený University Deusto v Bilbao přelomem století. První moderní Basque veřejná univerzita byla Basque univerzita, založený [18. listopadu 1936](#) v Bilbao ve středu španělské občanské války. To operovalo jen krátce před porážkou Francovými silami. [3].

Několik univerzit, původně učit jediný ve španělštině, byl založen v Basque oblast v Franco době. Jeden z těch, univerzita Bilbao, teď se vyvinul do Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco / univerzita Baskicka.

Tam být četný jiný významný Basque instituce v Baskicku a jinde. Nejvíce Basque organizace ve Spojených státech jsou přidružené k NABO (Američan severu Basque organizace, Inc.).

Klasifikace

Jak s Basque jazyk, Basques je obecně považován za izolovanou etnickou skupinu.

Basques je jasně zřetelná etnická skupina v jejich rodné oblasti. Oni jsou kulturně a obzvláště lingvisticky odlišný od jejich obklopujících sousedů a kontroverzního nároku často byl vyrobený že oni jsou srovnatelně geneticky zřetelní také. Mnoho Basques, obzvláště ve Španělsku, být silně, dokonce násilně, nacionalista, identifikovat daleko více pevně jako Basques než jak občané nějakého existování říkají. Opravdu, jediná otázka by vypadala, že je zda termín “etnická skupina” je příliš slabá, a zda jeden by měl favorizovat termín “národ.”

V moderní doba jak Evropan osídli živobytí na velmi industrializovanou plochu, kulturní rozdíly od zbytku Evropy jsou nevyhnutelně rozmazány, ačkoli vědomá kulturní totožnost jak lidi nebo národ zůstane velmi silný, jak dělá identifikaci s jejich vlastí, dokonce mezi mnoho Basques kdo emigrovali do jiných částí Španělska nebo Francie, nebo k jiným částem světa.

Nejsilnější rozdíl mezi Basques a jejich tradiční sousedi je lingvistický. Obklopený románkem-reproduktory jazyka, Basques tradičně mluvil (a mnoho ještě mluvit) jazyk, který nebyl jediný non-románek ale non-Indo-Evropan. Ačkoli důkaz je otevřený otázce, převažující víře mezi Basques a tvořící se části jejich národní identity, je že jejich jazyk má souvislost k lidem, kteří byli v této oblasti ne pouze v pre-římské časy, ale v pre-keltské časy, docela možná před velkými invazemi Evropy Asijskýma kmeny.

Genetika

Jako část Basque národní identita, Iberian nápad "*limpieza de sangre*" ("čistota krve") byla adoptována Sabino Arana, zakladatel nacionalistické strany PNV, kdo množil názor, že Basque osoby byly geneticky zřetelné a dokonce nadřazený sousedním osobám a přistěhovalcům, hanlivě odkazoval jak "*Maketos*". Takové argumenty jsou považovány za rasistu od moderního hlediska, ale nápad ještě se vynoří příležitostně v jistém rasistickém aktuálním vnitřku Basque nacionalismus.

Protože toto, výzkum genetiky Basques je náchylný být interpretován s politickými záměry, zatímco ve španělské straně to přinášelo k úplnému popření nějakého existujícího genetického studia nebo vyrovnat pořádnou platnost nějakého genetického studia u lidí.

Vyšetřování Basque krevní skupiny shledaly, že tam je více Basques s typem O krev než v obecné evropské populaci. Basques také má poměrně nižší možnost bytí jeden typ B nebo psát AB.

Poznámky a odkazy

- *Basque historie světa*, Označit Kurlansky, [1999](#), ISBN 0802713491
 - Ethnologue se hlásí pro Francii pro statistiky populace ve Francii.
1. ^ Řešení generálního shromáždění Evropana úřad pro Lessera mluvil jazyky, 13 září [2003](#) (Helsinky), na situaci Basque jazyk v autonomním společenství Navarra. Se ohlásil MERCATOR Butletti 55: "reproduktory oblastní nebo jazyk menšiny by měl mít právo užívat jejich jazyk soukromě a veřejný život. Opačný k těmto principům, místní správy od Iruña/Pamplona (hlavní město autonomního společenství Navarra ve Španělsku) uskutečnili sérii reforem k autonomnímu společenskému legislativnímu omezení použití Basque jazyk. Basque je jediný ohrožený jazyk v autonomním společenství Navarra ..."